

Сўнги сўз сенаторларда қолди

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ ТОМОНИДАН ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН “АРХИВ ИШИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ЯНГИ ҚОНУН СЕНАТНИНГ ИККИНЧИ ЯЛПИ МАЖЛИСИ МУҲОКАМАСИГА КИРИТИЛМОҚДА

Насимжон АЛИМОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, O'zLiDeP фракцияси аъзоси

Бугун республикада 120 та архив муассасаси, юзлаб идоравий архивлар мавжуд бўлиб, уларда 100 миллиондан зиёроқ ҳужжатлар сақланмоқда. Бу эса юртимизнинг архив иши борасидаги имконияти ва салоҳияти нақадар улканлигини кўрсатиб турибди. Зеро, бундай ҳужжатларнинг қиммати шундаки, уларда Марказий Осиё ҳамда мамлакатимизнинг кўл асрлик ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий тараққиётининг турли йўналишлари ўз аксини топган.

Шу маънода мамлакатимизда архив ишини йўлга қўйиш, архив муассасаларини ташкил этиш, архив ҳужжатларини рўйхатга олиш, уларни сақлаш, энг асосийси — ўтмишимиз ҳамда ҳозирги қунишимизни акс эттирувчи нодир ҳужжатларни келгуси авлодларга етказиш борасида салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, 1999 йилда қабул қилинган “Архивлар тўғрисида”ги қонун архив иши соҳасининг миллий базасини шакллантириб, архив ҳужжатларини сақлаш, улардан фойдаланиш ҳамда архив муассасалари фаолиятини тартибга солишда ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилди. Бош Архив бошқармасининг Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги “Ўзархив” агентлигига айлантирилиши эса соҳа ривожини янги bosқичга кўтарди.

Аmmo шунга қарамай, бир қатор масалаларни амалдаги қонун бўйича тартибга солишда айрим қийинчиликлар ҳам кузатилаётир. Бу эса архив ишидек долзарб масалани замон талабларига мослаштириши талабидан келиб чиқмоқда. Ана шундай номуносивбликларни бартараф этишга хизмат қиладиган

янги қонун 6 боб, 36 моддалан иборат.

Бу ҳужжат амалдаги қонундан фарқли равишда архив муассасаси ва идоравий архив тушунчаларини бир-бирдан ажратиб изоҳлаши билан аҳамиятлидир. Шунингдек, ушбу қонунда “алоҳида қимматли ҳужжат”, “архив”, “архив иши”, “архив фонди”, “идоравий архив”, “иш юритиш”, “сугурта нусха” каби қатор тушунчалар тўлиқ очиб берилмоқда. Амалдаги қонунда мазкур тушунчалар фақатгина бир атама орқали таърифлангани учун амалиётда баъзи тушунмовчиликлар келиб чиқаётган эди. Шу билан бирга янги қонунда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқий манфаатларидан келиб чиқиб, архив ҳужжатларининг хусусий ва оммавий мулк шаклида бўлиши ҳамда қайта ташкил этилаётган ёки тугатилаётган корхона, муассаса ва ташкилотнинг архив ҳужжатларини қасрга ва қандай тартибда топшириши ҳам белгиланмоқда.

Ўз-ўзидан аёнки, архив ишини муваффақиятли юритиш ва архив ҳужжатларини сақлашда муассасаларнинг моддий-техника базаси, шу жумладан, бино, жиҳоз ва муҳофаза воситалари катта аҳамиятга эга. Мазкур қонунда айнан мана шу масалаларга ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Бундан ташқари, қонунда ҳужжатларни жамлаш, уларни экспертизадан ўтказиш, бут ҳолида сақлаш ҳамда архив ҳужжатини мамлакатга олиб кириш ва ундан олиб чиқиш кабилар ўнта модда орқали мустаҳкамлаб қўйилмоқда. Шунингдек, соҳадаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик ҳам белгиланмоқда.

Бир сўз билан айтганда, фуқароларга сифатли хизмат кўрсатиш, уларнинг ҳужжатларини кафолатли сақлаш ва энг асосийси — ортиқча оворатарчиликларга ўрин бермаслик мазкур ҳуқуқий ҳужжатнинг асосини ташкил этади. Агар “Архив иши тўғрисида”ги янги қонун Сенат томонидан маъқулланиб, ҳаётимизга татбиқ этилса, шубҳасиз, соҳада амалга оширилаётган ишларимизнинг салмоғи янада ортади.